

آبونه شرافتی : هر یر آبونه
سنه لکی (۴۰۰) التي ایلنی
(۲۲۵) ؛ ممالک اجنیه ایچون
سنه لکی (۴۵۰) ، آئی آیلنی
(۲۵۰) غروشدر .

نسخه سی ۷،۵ غروشدر .
سنه لکی ۵۲ عدددر .

اداره خانه : باب عالی جاده سنده
رشید افندی خاندنه

اخطارات

آبونه بدلی پشیندر .

مسلمه موافق آثار مع المنونیه
قبول اولنور . درج ایدلین
یازیلر اعاده اولتماز .

والله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم

باش محرر
محمد حاکف

صاحب و مدر
اشرف ادیب

تذکره

تذکره سی پشینده ایچون
غروش کوندر لیلیدر .

مکتوبلرک امضاری واضح
واوقوناقلی اولسی وآبونه
صره نومروسی محتوی
بولونسی لازمدر

ممالک اجنیه ایچون آبونه
اولانلرک آدرسلرینک
فرانسزجه یازلمسی رجا اولنور .

پاره کوندرلدیکی زمان نهیه
دائر اولدینی بیلدیرلسی
رجا اولنور

اتبعون اهدکم سبیل الرشاد

یره باشی قویمق و خفیفجه او طورمق، دن و روحاً بر توجه تام و تأملدن مؤلف اولان عبادت بدنیه هم روحك و هم بدنك محافظه صحیحی ایچون اكل بر واسطه در . هله فابریقه لرده و یامعدن قویولرنده افنای حیات ایدن عمله ایچون مجبوری استراحت ساعتلی ایستین نظریاتجیلر ، بویله معین زمانلرده تعطیل مساعی ایدرك صوتوق صو ایله اللرنی ، بوزینی و آیاقلرنی بیقادقدن صکره خفیف بر عبادتله تنفس امکانی تأمین ایدن بر دستور قبول ایتسه لردی مسئله بی پك معقول بر صورتده حل ایتمش اولور لردی .

۴- بشریتك شرط اقدم سعادتلی هر فردك هیئت اجتماعیه انسانییه خادم اولماسیدر. قرآنك بوزلرجه امرلندن بومقصد واضحاً آکلاشیلور. زیرا جماعتلر ایش کورمك، هرايشده مشورتله حرکت ایتك بهمه حال طامنهك منافعه یارایاجق حرکتلر یعنی تعمیر قرآنسیله اعمال صالحه ده بولمق خصوصاً لرنده کی امرلره قرآنك همان هر صحیفه سنده تصادف اولمقده در . بو مقصد طالی تأمین ایچون جاهلری ، طامل و باطل کزن تنبلری، مسرفلری ، یتیم مالنی بین کیمسه لری هیچ سومه دیکنی قرآن قطعیتله خبر ویرمکده در . هله غیرك حقنه تجاوز قرآن نظرنده هیچ بر وجهله، عفو ایدیله میه جك بر قباحتدر . والحاصل بر جمعیت عالیه مدنیه تأسیسی ایچون لزم اولان نه قدر دطایم متینه وقویه وارسه قرآن اولنرك هپنی احتوا ایتکده در .

افراد جمعیتك خدمات عمومیه بی تأمین ایچون صرفی اقتضا ایدن مبالنی تسویه ایتلری ده قرآنك اوامر قطعیه سننددر .

۵- قرآنك اوامرو نواهیسنده باشلیجه قوه تأییدیه سی تبشیرایله انذاردر . یعنی قرآن ایلری جنتله تبشیر ایتکده ، قناری آتشله قورقوتمقده در . فقط نکاه و مزایای قرآنییه انفاذ نظر اولنورسه کوریلورکه بو کتاب هر کسه بو منزل فنا پذیردن دارابده انتقال ایتدیکی وقت کیره جکی جنت ویا جهنمی بالذات کنديسنك بودنیاده ایکن انشا و احضار ایتدیکی آکلا تمقده در . چونکه بو دنیاده کور اولانرك او بر دنیاده کور قالا جفنی خبر ویرر و قرآنه کوره ، بو دنیا انسانك بالقوه حائر اولدینی کلالنی موقع فعله چیقاره بیله جکی بر مکتب ، بر مزرعه در . اعصابه رخاوت ویرن معتدل بر حرارتله ایصینمش ، خفیف بر ضیا ایله منور و کوزل قوقولرله معطر براوطه ایچنده قوش توبندن شلته لر اوزرینه اوزامش بر آدامك او یودینی ائنده احوال ظاهره سی . لکن راحت و مسعود اولدینه دلالت ایدر. فقط او کیمسه شهوات نفسانیه سنه مغلوب بر چوق فناقلری ارتکاب ایتمش بر کیمسه ایسه او یقوسنده بعضاً فوق العاده اضطرابه ایگله مسی، شدتلی قورقور کچیر مسی ، آغلامه سی ، اشکنه جلرله تعذیب ایدلمسی ممکندر . مادی اولسایان ، فقط مادی ایش کبی مؤثر اولان بو حالات احوال

اخرویه بی تصور ایده بیلمك ایچون کوزل بر مثالدر . فقط قرآن طامه بشره خطاب ایتدیکندن بو احوالی فهم و اذعانك مراتب مختلفه سنه کوره تصویر ایتمشدر . مع هذا حالات اخرویه نك تعمیقنه کیتمه مكن مناسبدر . زیرا عقل قاصر ایله حل ایدیله جك شیلر دکلددر . احوال و شرائطی بوسوتون مختلف اولان بر طامك تفصیلاتی بوا یچنده یا شاد یغمز طامك احوالیله مقایسه ایتك ممکن اولامیه جفنی ینه عقلمز خبر ویریور . ایضاحات سابقه یه کوره ، قرآنك بر یوزندن ظلمت جهالتی ازاله ایتدیکی ایچون نور ، طالب حقیقت اولانلره طوغری یولی کوستردیکی ایچون هدی ، مایوس و مفتور اولانلره امید و جسارت و یردیکی ایچون شفا و عامه بشره سعادت وعد ایتدیکی ایچون محض رحمت اولدینغی تصدیق ایتك ذمت انصافه مترتب بر وظیفه در .

محمد علی عینی

اقشام

اجتماعیانه غربیلقی و بوزغونچیلق :

مدنیت ، ترقیات مادیه ده سی عبارتدر ؟

بالعموم علما و حکمای جهان انسانلرك مدنی الطبع اولسنده متفق بولنمقده درلر . مدنیت تعیری نوع بشرك شهر لرده ، کویلرده ، طوپلو بر حالده یشاملری معناسنی افاده ایدر . چونکه احتیاجات متنوعه انسانیه نك تطمین و تهوینی امرنده فردلر نه قدر صرف مساعی ایتسه لر موفق اوله میه جقلری بدیهی و بوضرورتلرك تسویه سی مطلقاً متعدد کیمسه لرك اشتراك ایده جکلری بر سعی و عمله متوقف بولنسی پك طبیعیدر . لغوی معناده بالاده کی مفهوم لری افاده ایدن مدنیت ؛ معنای حقیقتده جمعیت بشریه نك حضور و آسایشله رفاه ، سعادت و انتظام اساسلرنی جامع برکلددر . شو حاله نظراً افعال استقرائیه نك ، تکملات آلیه نك ، یا ککش بر تلقی نتیجه سی اوله رق ، مدنیت اصلیه عد اولنسی ممکن دکلددر .

زمانمزده کی مؤسسات صناعیه یه ، دمیریولرینه ، منتظم شهرلره ، ثروت و تجارتیه ، بیوک واپورلره ، طیاره لره ، معدنلره ، تأسیسات نافعیه باقرق هپمز ایشته مدنیت دیوروز . حالبوکه ، بونلر بالذات مدنیت دکل ، ظواهر مدنیه در .

بتون بو وسائط ، احتیاجات انسانیه نك تهوینی مقصدینه معطوف ، تجربه و تدقیقه مستند حرکات استقرائیه نك نتیجه سیدر . مقصدی توضیح ایچون ضرب مدنیتك حقیقی جهه سی کوزدن کچیره لم .

ضرب مدنیتی ناصل بر مدنیتدر ؟ ... بو منظومه افرادی عیبارفاه و سعادتلی اقطاف ایتشمیدر ؟ ضرب ، هیچ شبهه یوقدرکه ظاهری معناسیله بر مدنیت محیطیدر . علوم و فنونك ترقیسی ، برچوق کشفیاتی

اوت، مدنیت ظاہر معناسیہ تفسیر ایدلیکی؛ ظاہر شکلیہ کورولدیکی صورتہ نہ بو کونکی مدنیتک استقبالی تعیین ونہدہ دونکی مدنیتلرک اسباب انقراضی ایضاح ایدیلہ بیلور۔ بومشکلاتک حل وفصلی وحقیقتک توضیحی ایچون مدنیت، شکلی ومادہ سی اعتباریہ تدقیق اولدینی قدر روحی اعتباریہ تدقیق اولدیلدر۔

مدنیتک روحی نہدر؟ مدنیتک روحی، مدنیت حقیقیہ دیمکدر۔ حقیقی مدنیت، بشریتک آلام واکدارینی تخفیف وتسلیم، حریت شخصیه، وجدانیہ ومساعی بی تأمین ایدہ جک، حضور واستقراری، امنیت اجتماعیہی تقرر ایداجک، عدالتی تأمین ایدہ جک وجدانلری، حقیقتک کشف واستدلالتہ مانع اولان ہر دورلو اعراض واسبابدن قورتاراجق، ظلمی، جہلی قالدیراجق وسائطک ہیئت مجموعہ سنی افادہ وتمثل ایدن بر مفہومدرک، معبود بالحق طائقی، اساسی؛ اخلاقیات، تربیہ اجتماعیہ، عدالت، حریت، مساوات وفضیلت، مسندینی تشکیل ایدر۔

ایشته مدنیتلری یساتان و بوکسلتن عناصر اصلیه بومعنوی وروحی دساتیرواساسادن عبارت اولدینی کی ہیئت اجتماعیہی محو وانقراضہ سور وکلہین عامل اساسیہ بومفکورہ لک اہالیہ وجہ مخالفنک تظاہرندن بشقہ بر شی دکلدرد۔

شو حالده تکاملات مادیه وظاہریہ مدنیتک ظرفی اولوب قیحق، مظروفنی تشکیل ایدن روح مدنیتک کمالہ تابمدر۔ فی الحقیقہ ہیئت اجتماعیہ لرمادی تکملاتہ رعمارووح مدنیتی امتصاص ایلدکاری تقدیردہ یشایہ بیلمشلر، ظواہر مدنیہی مدنیت عدایدن ملتلر انقراض بولمشلردر۔ اکر روح مدنیتک کالیہ برابرظواہر مدنیتدہ مظهر انکشافی اولمش بولورسہ حقیقی مدنیت، بشریتک، انسانیتک ایستدیکی مدنیتہ وصول امکانی اللہ ایدلمش اولور۔ بو کونکی غرب مدنیتی عجباً روح مدنیتہ نہ قدر یاقلاشمشدر؟ مدنیت حقیقیہ تعریفہ داخل اولان اوصاف وشرائط منویہ بلا تردد حکم اولنہ بیلیر کہ غرب مدنیتدہ حال ابتدائیہ در۔ چونکہ جناب حق طائقی اساسندہ خرسیتانلق عقائدی تثلیثہ، تشریکہ یعنی علماً، طبیعہ، چیقماز بر یولہ صایمشدر۔ سرتوحید ہر ذرہ مشہود وموجوددہ اعلان حقیقت ایدرکن صانع عالی شکلرلہ، عددلرلہ تجسیمہ چالیشان بر عقیدہ نیک خالق طائقی ضرورت واحتیاجنی تعلیمین ایتمسہ، روحلردہ وحدت استقرار، وحدت حضور، وجدانلردہ وحدت حسیه وجوددہ کتیرمسہ امکان یوقدر۔ بو امکانسزلق الحادی دوغوریور۔ چونکہ؛ غربدہ اخلاقی اساسلر تردیہ اوغرامشدر۔ مرحمت، شفقت، دیگر اندیشلک حقیقہ اندر تصادف اولتان فضیلتلردندر۔ محافظہ عفتہ عاند مفہوملرک دہ غربدہ خیال قدرمہم اولدینی معلومدر۔ منفعت اوغرنہدہ مسامحہ کارلق دہ، یالانجیلوق دہ

تولید ایلش وعقلہ حیرت ویرن ماکنہلری، فابریقہلری، تأسیسات صناعیہی وجوددہ کتیرمشدر۔

وسائط مدافعہ وتعرض اعتباریہ توکاری اورپردہ جک کشفیات ہر کون بر آز داہا تکمل ایدرک، قرہ ودکز دیریدناوتلری، مخرجی غازلر، یوزلرچہ کیلومترو مسافہیہ انداخت ایدیلن معظم طویلر، مسوک سیستم تحت البحرلر، برکیلوسی برعقلہی تخریب ایدہ جک برقوت تخریبیہ مالک مواد کیمیویہ، بشریتی کتلہلر حالندہ اعجا ایتک ایچون آمادہ بولونیور۔ ماکنہ جیلک کیتدکجہ انکشاف بولہ زق ہر نوع مولد الکتریقی دینامولر، بری وبجری وسائط نقلیہ شایان حیرت برسرعہ بخش ایدن نوایجاد قوای محرکہ لک کشفیاتی، صناعی دستکاملرک ال ایچہ ایشلری آز زماندہ میدانہ کتیرماری ال ایلہ یاپیلان ہر شیشی ماکنہیہ تودیع ایتش وبوسایہدہ مشاق مادیہ بشریہ تخفیف ایلشدر۔ ثروت ملیونلرلہ اولچولہ جک بسلیط بر واحد قیاسی حالہ کلش، وبوسایہدہ منتظم شہرلر، فابریقلر، دیمیر یوللری، قنالر، بیسوک مؤسسہلر وجوددہ کتیرمشدر۔۔۔۔

بومادی واستقرائی ساحہ دن بشقہ حیات اجتماعیہ دن دہ ہر شہی ظاہری برانتظامہ ربط اولمش، عین انتظام وسرعہ ادارہ ساحہ لرنہدہ تطبیق ایدلمکدہ بولمشدر۔ یکنظر دہ مہیب، یالیزلی، رنگین وزنکین برجہہ کوسرن غرب مدنیتی نظرلری آلداتہ جق قوتہ، حق قورقچ تخریبکار بر تکملہ مالک بولونیور۔ بوکاشہہ یوق۔ مدنیت مفکورہ سی یالکنز بونلر ایسہ وبشریتک ایستہ دیکی رفاه وسعادت بو اثرلرلہ اللہ ایدلمش بولونیورسہ غرب مدنیت و غرب مدنیتی مفہومنک یکانہ تمثالیدر دیہ بیلیرز۔ اکر بشریت صرف بو میخانیکی ومادی اثرلرلہ یشایہ بیلیرسہ، روما، یونان قدیم، اندلس مدنیتلرینک اسباب انقراضنی تاریخ وعلم ناصیل ایضاح ایدہ بیلہ جکدر؟ بوکون یالکنز خراب ستونلرینی، کتابلرینی نظر حیرت وعبرتلہ کوردیکمز سابق مدنیتلرک آثار پریشانیسی ناصیل تحلیل اولنہ جقدر؟ بتون بوانقراضلر، انداملر ہب تصادفہ، ہب تأثیرات طبیعیہ ہی عطف اولنہ جقدر؟۔۔ خایر۔ تاریخ وعلم ساحہ فیاضندہ انقراض بولان یوزلرچہ مدنیتی عبرت صحیفہ لرنہدہ یشایور۔ اومدنیتلرک زمانلرینہ نسبتلہ وسائطسزک ایچندہ بو کونکی مدنیتدن دہا کوزل اثرلر وجوددہ کتیرہ بیلمشلردی، اومدنیتلرک صنعتک بتون ایچولکلرینی کوسترہ بیلمشلردی۔ اولنرکدہ بیوک اردولری، بیوک شہرلری، غزینہلری، دونمالری، شاعرلری، ظالملری، دستکاملری، مؤسسہلری واردی۔ اولنردہ یشامق، بوکسہ ملک ایچون چالیشیوردی۔۔۔

بتون بونلرہ رعماشمدی آنجق قیریق پروازودن، جاتلاق برستوندن عبارت قالان اثرلریلہ محو وانقراض بولدقارینی اعلان واثبات ایدن بومدنیتلر ناصیل اولدی دہ تاریخہ قاریشدیلر۔۔۔

سایہ سندنہ درکہ عربلر علوم عصریہ نیک مہندنہ طور مشلر و انسسال آتیہی غرناطہ نیک ماتم سقوطیہ الی الابد کران ایتمشلردر . [۸] بو کتابدرکہ عربجہی بوتون صفوتیلہ محافظہ ایتمشدر .

ادبیات عمومیہ دہ ، فکر بشرک ایستہ دیکھی ہر ساحدہ اخلاقیانہ مابعدالطبیعہ ، منطق و بلاغندہ ، اسلام محررلری یوزلرلہ صایابلرلر . شعر دہ ، اسلام دماغنک آثار فیضی شیمدی بہ قدر کچاہہ مشدر . پیغمبر منک دورندہ یتشہن شعرایی موضوع بحث ایتہیلم ؛ (منہی) دن ہندلی (حالی) یہ قدر نہایتمز بر کتیبہ شعرا قارشیسندنہ قالیرز . منہی طقوزنجی عصر دہ انتشار ایتمش و امیر سیف الدولہ نیک حمایہ سنہ نائل اولمشدی . اونی متعاقب (ابن درید) ، (ابوالعلا) ، (ابن الفارض) و دہا باشقلری اشہار ایتمشدر . اندلس مسلمانلری طبیعت شاعرلریدی . بالاخرہ جنوبی آروپا مملکتلرنندہ بر اورنک اولارق قبول ایدیلن مختلف اشکال سفریہی اندلس مسلمانلری ابداع ایتشلردی . اندلسدہ یتشہن اکابر شعرا آرسندنہ « احمد بن محمد ابو عمر » اک بویوک شہرتی حائردر . (محمود) ک دورندہ یتشہن شاعرلردن اساساً بحث ایتمشدک . ایرانک اولو قهرمانلرنی دیرکتہن (فردوس) اولجہ مدح و بالاخرہ هجوم ایتدیکی متبوعنک شہرتیہ رقابت ایدن بر صیت احراز ایتمشدر . غزنویلرلہ سلجوقیلرک ، عجم عروضنک مبدعی (سوزنی) ایلہ (وطواط) ، ستایشکو (انوری) ، خاقانی ، فارابی ، اک بویوک شعرای متصوفہ دن و (حدیقہ) سی فارسینک طائندینی و تقدیر ایدلیکی ہرردہ حائر قیمت اولان (سنائی) ، (فریدالدین عطار) ، (خسرو شیرین) ، مبدع لایموت (نظامی) کبی شعرا ، (اتابک) لرک دورندہ اخلاقی (سعدی) و صوفی (جلال الدین رومی) اشہار ایتشدی . (تیمور) ک دورندہ ایرانک بلبلی (حافظ) بلند بر صیت قازانمشدی . بونلر شعر عالندہ مغلد برنام بیراقان مسلمانلرک پک آزیدر . (ابن خلکان) ایلہ (لطف علی) مسلمانلرک دہای شاعرانہ سنی اک بلیغ شکلدہ افادہ ایدرلر .

مسلمانلرک فکر ساحہ سندنہ احزاز ایتدکلری شانلی موفقیتلر بویلہ ایدی . بونلرک ہپسی دہ بر آدمک تلقیانہ وابستہ ایدی . نہ حال ، نہ دہ آتیہ ہاند ہیچ بر امیددی اولمایان بر قومی حقیقی جہالت و وحشتدن نوره دعوت ایتدیکی قوم ایلہ پیغمبر اسلام جہانی تمدین ایتمش ، فلاکتیدہ انسانلنی یکی بر حیاتہ قاروشدیرمشدر . آروپا باربارلری رومیایی بیقہرق جہالت و وحشت غیالرینہ باتمش ایکن مسلمانلر معظم بر مدنیت قوریورلردی . آروپادہ عصر لرجہ سورن تردی دورندہ مسلماننق علمدار ترقی ایدی . خریستیانلق سہزارلرک تختہ قورولش ، فقط اقوام جہانی تجددہ سوق ایددہ مشدی .

فحش ، دینی و اخلاقی تساح ، خواندیشلک شکلندہ لوازمات و ضرورات مدنیہ دن ایتشلر کبی بذیہ ملی و مدنیتمزہ حلولی نہ قدر سزاوار تأسفدر . ضربہ اصلا محتاج اولیہ حق قدر متین و یوکسک اساساتی احتوا ایدن مدنیت حقیقیہ منک غیر شعوری بر تقلید ایلہ تردیانہ دوچار اولسی ہرشدن اول ترقی ، کال ملی و اجتماعیمز نامنہ بر ضرورد . مدنیت حقیقیہ بی تمیل ایدن روح مدنیتمز صافیت و علوبتی غائب ایدرک وضع اصلیسندن اوزا قلاشدینی تقدیردہ بشری و عمومی بر ماہیتی حائر بولنان علوم و فنونک ، صنایعک یعنی مدنیت آلیہ نیک اخذ و قبولی امکانی دہ قالمش اولور . نتہ کیم ربع عصر دنبری قولاقلر بزدہ چینلایان غریبلاشلر ترانہ سنہ رغماً مثبت ساحدہ علم و عرفان ، صنایع نامنہ ہیچ بر اثر وجودہ کتیراہہ مہمی ، العکس لویات و فضایح اخلاقیہ و اجتماعیک ہر کون براز دہا بذیہ ملی بی ، شعور اجتماعیمزی استیلا ایتسی مدعا منک اک اساسلی وجانی دلینی تشکیل ایدر .

مدنیت حقیقیہ نیک اک جلی بر نمونہی اولان اسلام مدنیتنک ملت لرک محافظہ حیات و انکشافاتی ایچون یکانہ واسطہ و چارہ اولدینی آکلایلدقن سکرہ عینی مدنیتک بر عضوی اولان ہیئت اجتماعیک منک یالکز مدنیت اسلامیکہ توجہ ، اساسات دینیہ ، ملیہ و اجتماعیکہ منہ تمسککہ تکمیل ایدہ بیلہ چکنہ بوندن بشقہ ہیچ بر چارہ اولدیغنہ شہہ قالماز . . .

حسن حکمت

اسلامک

روح علمی و ادیبی

۱۰

عرب قبائلنک اختلافی و بربرینی چککہ ملری متعدد لہجہ لرینک برلشمہ سنہ مانع اولمشدی . معافیہ بو حال لسانلرینک زنیکنہ شہہ سنہ بادی اولدینی کبی عکاظ پنایرلرنندہ ہر سنہ اجتماعلر عقد ایتملری لسانلرینہ بر انتظار بخش ایتمشدی . فقط قرآن ایلہ درکہ « عربلر اسکندر کیرک و رومانک فتوحاتندن دہا معظم فتوحانہ نائل ؛ ہم دہ باشقلرینک یوزلرچہ سنہ دہ امام ایدہ میہ جکی فتوحاتی پک قیصہ بر زماندہ آتامہ موفق اولمشلردر . قرآن سایہ سندنہ درکہ عربلر آروپایہ حکمدار اولارق کیرن یکانہ سامیلر اولمشلردر . فیککلیلر آروپایہ تجارت ، یودیلر آروپایہ مہاجر و اسیر اولارق کیرمشلردر . حال بوکہ عربلر آروپایہ مشعلہ انسانیتی طاشیمنہ کلشار ، و اطرافی قارا کاق قابلا دینی برصیردہ اسکی یونانک علم و عرفانی دیریلتمشلر ، شرقدہ ، غریبہ دہ فلسفہ ، طب ، ہیئت و سائر علومی اوکرہ تمشلردر . قرآن